

Съфинансирано от
Европейския съюз

Answering
tomorrow's
challenges
today

**Последваща оценка на изпълнението на
действията за постигане на целите на
Националната програма по фонд
„Убежище, миграция и интеграция“ за
периода 2014-2020 г.**

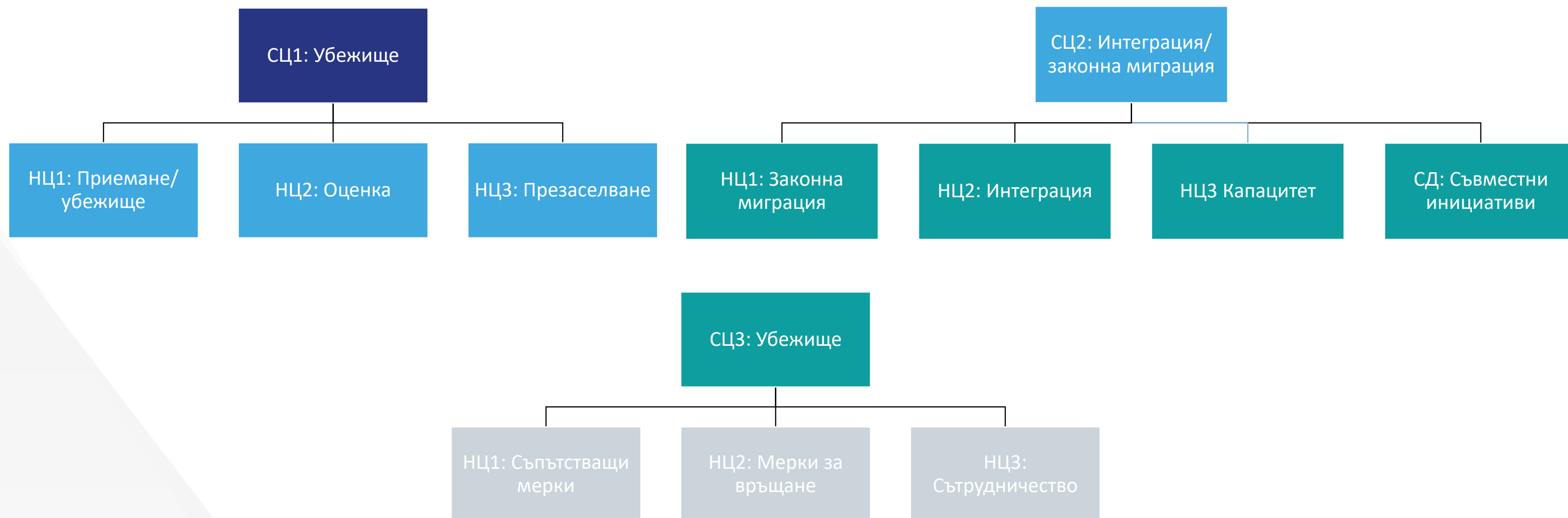
Представяне на оценката

- ❖ Последваща оценка на действията на ФУМИ е изготвена в съответствие с Делегиран регламент (ЕС) 2017/207
- ❖ **Девет критерия:** ефективност, ефикасност, уместност, съгласуваност, взаимно допълване, добавена стойност от ЕС, устойчивост, опростяване и намаляване на административната тежест
- ❖ Ограничения на оценката: кратък период на изпълнение, качество на информацията
- ❖ Проведена през декември 2024 г.

Цели на национална програма ФУМИ

- ❖ Изпълнена в периода **2014-2023 г.** с финансов ресурс от **20.213 млн. EUR** (изключвайки национално съфинансиране)
- ❖ **Специфична цел 1 „Убежище“:** Принос към Общата система за убежище, подобряване на условията за лицата, търсещи международна закрила, и участие в съвместната програма на ЕС за презаселване.
- ❖ **Специфична цел 2 „Интеграция/законна миграция“:** Действия, насочени както към лицата, ползващи се с международна закрила, така и към законните мигранти, с цел да се засили процесът на интеграция на граждани на трети държави и да се улесни тяхното приобщаване към обществения живот чрез информационни кампании в България и трети държави, така и посредством изграждане на капацитет.
- ❖ **Специфична цел 3 - „Връщане“:** Съсредоточена върху ефективното предотвратяване на незаконната миграция чрез засилване на процедурите за задължителни административни мерки и насърчаване на доброволното връщане, включително прилагане на диференциран подход за уязвимите лица и активно сътрудничество с държавите на произход.
- ❖ Към момента на първото приемане на националната програма по ФУМИ не са планирани мерки като част от **специфична цел 4 „Солидарност“** поради силния приток на миграция, който България преживява в него момент.

Организация на дейностите по ФУМИ

Външни фактори с въздействие върху Националната програма по ФУМИ

- ❖ **Засилен миграционен натиск (2015-2017 г.),** налагащ спешни мерки за увеличаване и оптимизиране на капацитета за приемане, интеграция, управление на молбите за убежище и връщане. България получава **спешна помощ в периода 2016-2018 г.** в подкрепа на модернизацията и разширяването на местата за настаняване и предоставянето на допълнителна интеграционна подкрепа за мигрантите, настанени в помещенията на Държавната агенция за бежанците.
- ❖ **Пандемията от COVID-19 (от март 2020 г. до края на 2022 г.)** и произтичащите от това ограничения върху социалните събирания, пътуванията и икономическата дейност довеждат до забавяне в текущите дейности по проектите в изпълнение, по-специално на такива, включващи обучения, посещения, пътувания и строителни работи.
- ❖ **Нарастваща инфлация и смущения на пазара (от средата на 2020 г. нататък)** в България и целия Европейски съюз поради смущения в световните вериги на доставки, причинени от пандемията и руското нашествие в Украйна през февруари 2022 г., което води до повишение на цените на енергията и суровините. Произтичащите от това по-високи разходи за материали и оборудване довеждат до забавяния при изпълнението на проектите, тъй като разпределените бюджети вече не са достатъчни за покриване на пазарните цени.

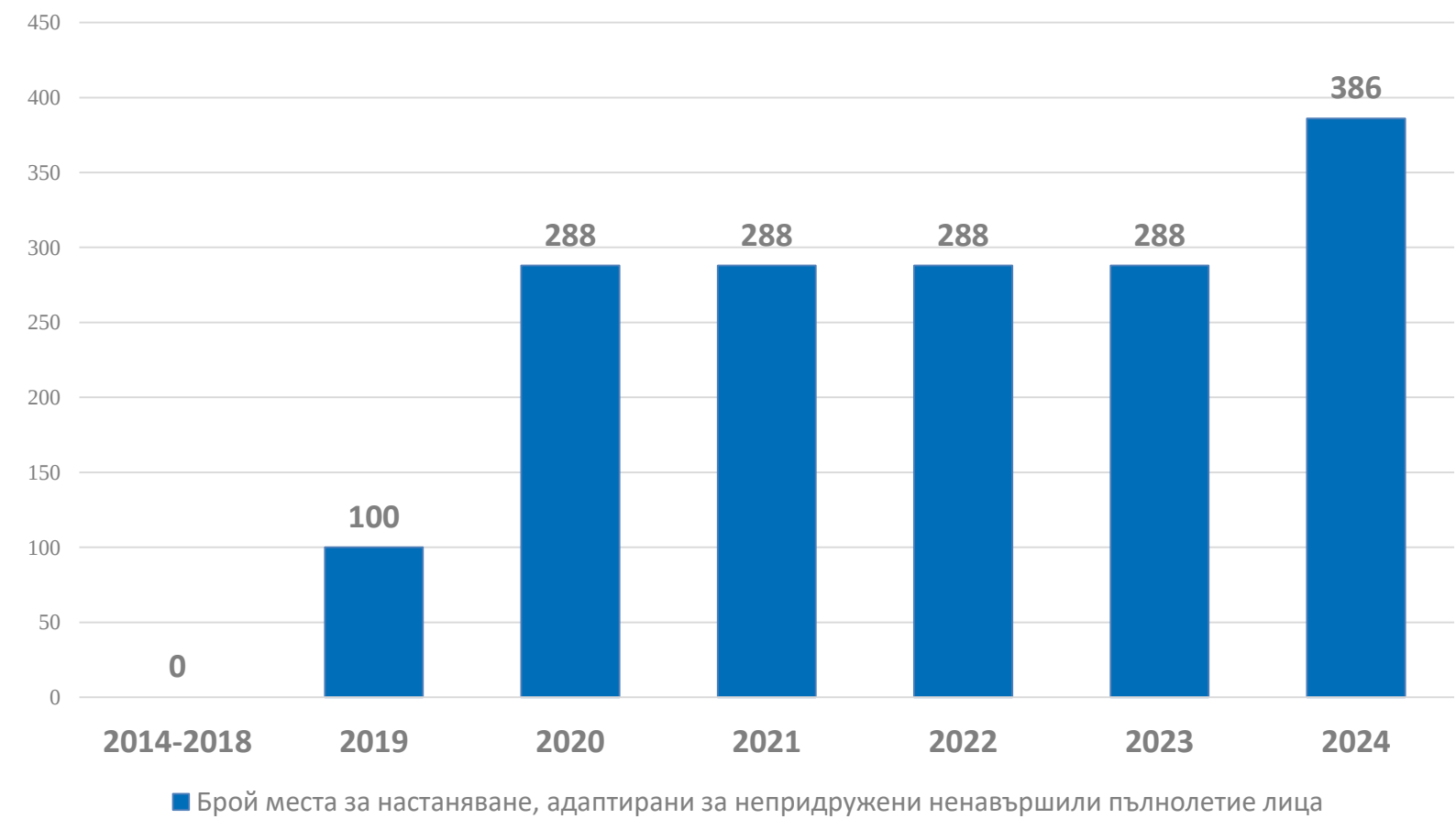
/ Эффективность

Укрепване на системата за убежище в България чрез ФУМИ

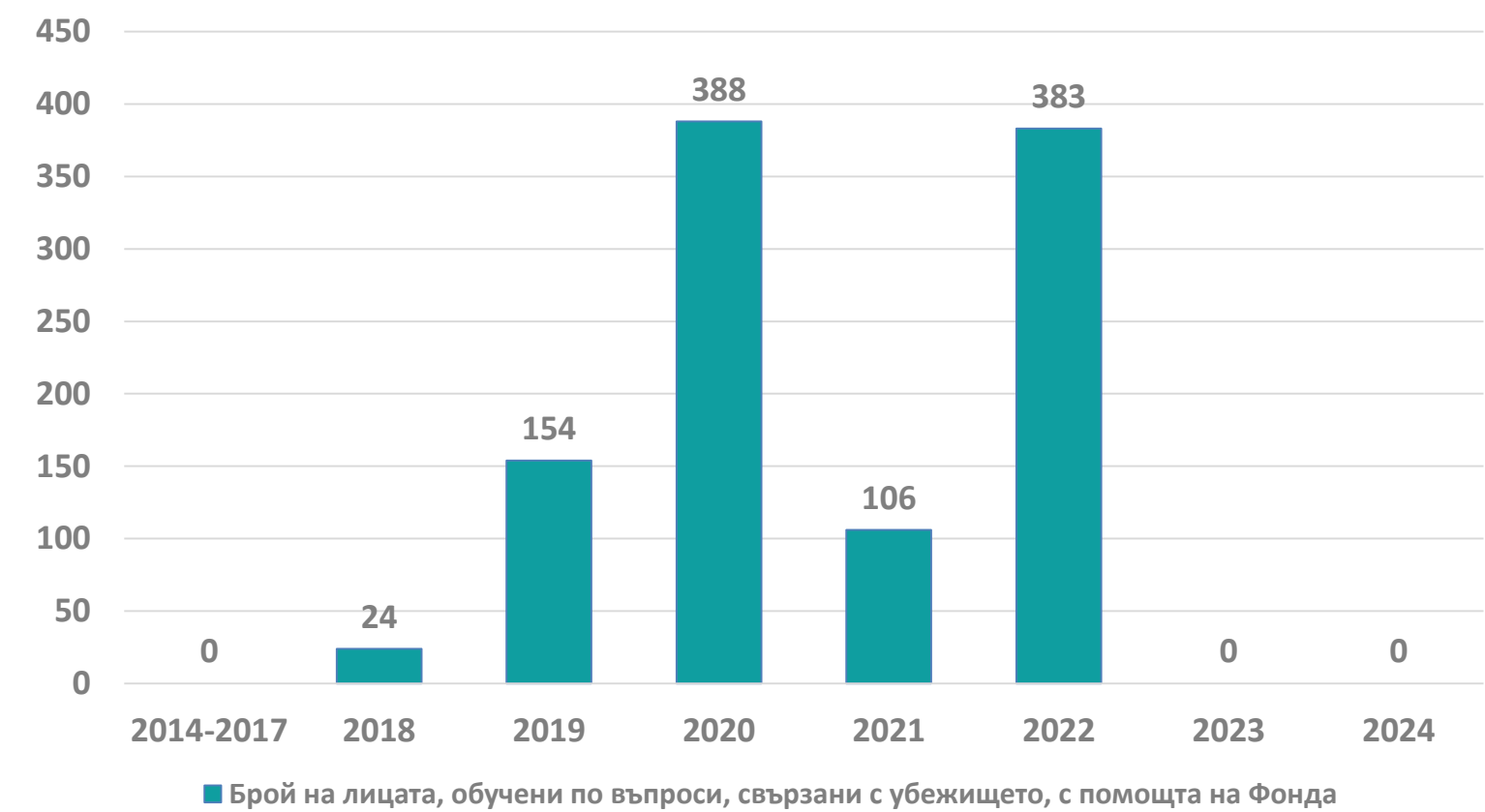
- ❖ **Повишена оперативна ефективност на Държавната агенция за бежанците** – 270 служители обучени, 100+ молби обработени по-бързо
- ❖ **Проект BG/2017/PR/0010** „Подобряване на процедурите за предоставяне на международна закрила чрез обучение“ – обучение по управление на сложни случаи, управление на стреса в работна среда с високо ниво на стрес, стратегии за ефективна комуникация и толерантност и правна рамка на ЕС
- ❖ Устойчив модел на **споделено управление между институции и НПО**
- ❖ **Специализирани обучения** чрез Агенцията на Европейския съюз в областта на бежанците – адаптирани за уязвими групи (вкл. техники за интервюиране)
- ❖ **Подобрени правни и социални практики** в съответствие с директиви и регламенти на ЕС
- ❖ **Модернизиране на системата "ЕВРОДАК"** – по-добра обработка и идентификация на търсещи закрила

Условия за прием и грижа за уязвими групи

- ❖ Подкрепа за 69 480 търсеци закрила (2014–2024)
- ❖ Създадени две безопасни зони за непридружени деца в София – 24/7 грижа от обучени специалисти
- ❖ Увеличен капацитет за настаняване: +2 400 души (2016), +1 800 (2017), +800 (2020), +590 (2021)
- ❖ Подобрена инфраструктура: медицински помещения, спортни площадки, фитнес зали, пречиствателни станции, безопасност
- ❖ Обучени 1 055 души (вкл. социални и правни експерти)
- ❖ Надхвърлени цели: 49 657 достигнати бенефициенти при цел 1 032 души

Източник: Министерство на вътрешните работи на Република България, 2024.

Източник: AIR (индикатор SO1 C3.1), 2024.

Законна миграция

- ❖ **Основни предизвикателства:** остро намаляващо трудоспособно население в България, недостатъчно участие на бежанци и мигранти на пазара на труда, сложни процедури за достъп до разрешения за работа и признати квалификации.
- ❖ Постиганията на „Каритас София“ в посока на подпомагане на законната миграция: през 2017 г. е създаден **кариерен център за граждани на трети страни и лица, търсещи или получили международна закрила** в Центъра за интеграция на бежанци и мигранти „Света Анна“; провеждане на **професионалното менторство** за улесняване на адаптацията на работното място и успешното кариерно развитие; насърчаване на активното участие, взаимодействието и социалното приобщаване в контекста на исторически ниските нива на **доброволчество** в България; разработване на **специализирана методология за предоставяне на модули за социална ориентация и гражданско образование**

Ефективна интеграция

- ❖ **33 722 мигранти**, интегрирани чрез мерки в национални и местни стратегии
- ❖ **17 финансирани проекта по линия на ФУМИ**, обхващащи правна помощ, професионално обучение, предприемачество и културна адаптация
- ❖ **Обучения и обмен на добри практики** между местни власти, НПО и международни експерти от Германия, Белгия, Швеция и др.
- ❖ **3 проекта с фокус върху съвместни дейности за доброволно връщане и реинтеграция**, включващи обмен на опит с държави като Германия, Гърция, Нидерландия и Ирак, проведени обучения за над 300 експерти по въпросите на връщането и организирани 6 регионални семинара с международно участие – насърчаване на съвместни механизми и модели за интеграция

Справедливи и ефективни стратегии за връщане

- ❖ **Международната организация по миграция е ключов партньор**, реализиращ информационни кампании и индивидуални консултации, като гарантира осведоменост и доброволност
- ❖ Устойчивостта на връщането се постига чрез интегрирани програми за реинтеграция, обхващащи социални, правни и икономически аспекти – **над 600 лица са подкрепени в периода 2014–2023 г. с помощ от ФУМИ**
- ❖ **Специален фокус е поставен върху уязвими групи**, чрез индивидуално управление на случаи (напр. проект BG/2020/PR/0006), с **персонализирана подкрепа** за над 80 уязвими лица
- ❖ Укрепването на връщането е тясно обвързано с ефективното обратно приемане чрез **сътрудничество с държавите на произход и транзит** – проведени са 26 консулски срещи с ключови страни (Афганистан, Пакистан, Ирак и др.)
- ❖ Принудителното връщане се наблюдава по **единни стандарти, с участието на Омбудсмана и НПО**, за гарантиране на законност и хуманно отношение
- ❖ **1 271 лица са изведени по принудителен ред** с подкрепа от Фонда, **докато 579 са се върнали доброволно** с помощ за реинтеграция
- ❖ ФУМИ финансира **проекти за обучение на над 500 държавни служители**, подобрявайки капацитета за прилагане на процедурите за връщане
- ❖ **Системата за връщане е подсилена чрез инфраструктура и оперативни ресурси** в специалните домове за настаняване, осигуряващи условия за безопасност и човешко достойнство

Солидарност, споделяне на отговорност и спешни действия

- ❖ България участва в два механизма за доброволно преместване на кандидати за международна закрила - от Гърция, Италия и Кипър са преместени общо 248 души преместени в България
- ❖ В периода 2016–2018 г. **България получава финансиране по няколко проекта** за медицинска помощ и техническа инфраструктура; образование и социални дейности за деца; условия в приемни и задържащи центрове – оборудване, ремонти, охрана; правна, социална и психологическа помощ за уязвими групи; доброволно връщане и реинтеграция чрез МОМ; повишен капацитет на администрацията (ДАБ, МВР)

/ Эффективность

Преглед на ефикасността на ФУМИ в България

СЦ1: Убежище	СЦ2: Интеграция/ законна миграция	СЦ3: Връщане
⑩ Преизпълнение на индикаторите: напр. С1 – 2.62 пъти, С3.2 – 4 пъти ⑩ 92.65% усвояване на бюджета; добра преценка на нуждите ⑩ Подобрени условия и услуги в приемните центрове ⑩ Акцент върху непридружени малолетни лица	⑩ Индикаторите С1 и С2 значително надвишени ⑩ 86.81% усвояване на средства; гъвкава адаптация към миграционен натиск (напр. от Украйна) ⑩ Насърчаване на социална интеграция, културен обмен, гражданска ангажираност	⑩ Смесени резултати – някои индикатори надвишени, други – силно изостанали ⑩ 84.11% усвояване на бюджета ⑩ Постигнати резултати при разумни разходи

- ❖ **Постигнати резултати:** **85.4%** усвояване на средствата по програмата до 2024 г.; повечето цели по Специфични цели 1 и 2 са значително преизпълнени с ключови резултати постигнати на разумна цена (финансови и човешки ресурси)
- ❖ **Увеличен капацитет на институциите:** Отговорен орган: от 26 на 43 ЕПРВ; Одитен орган: от 6 на 11 ЕПРВ
- ❖ **Основни предизвикателства:** Специфична цел 3 (Връщане) е с по-ниска ефикасност, частично изпълнени индикатори, а по Специфична цел 4 (Солидарност) няма бюджет, но са отчетени 188 прехвърляния - частично неизпълнение на ангажименти за презаселване; административният капацитет и инфлацията затрудняват пълното усвояване на бюджета

/уместност

Уместност на целите на ФУМИ в България

Основни нужди: нарастващ брой молби за убежище (над 14 000 само през 2013-2014); необходимост от подобрена инфраструктура за прием, административен капацитет, подкрепа за уязвими групи и правна, социална и психологическа помощ

Съответствие на целите на ФУМИ: целите частично покриват нуждите; Националната програма отразява приоритети като подобряване на настаняването, укрепване на капацитета и мерки за интеграция

Пропуски: ограничено финансиране за ключови нужди (напр. цифрова регистрационна система) и изоставане в обработката на молбите

Адаптиране към променящите се условия: включване на мерки за презаселване и първоначална адаптация, интеграция чрез обучение и партньорства, реакция при извънредни ситуации (COVID-19, войната в Украйна)

/Съгласуваност

Съгласуваност на ФУМИ с други програми и фондове

- ❖ **Фонд „Вътрешна сигурност“ (ФВС)** – ФУМИ е фокус върху миграция, убежище и интеграция, докато фокусът при ФВС е върху гранична сигурност и борба с престъпността; има ясно разграничаване на цели, целеви групи и разходи
- ❖ **Координационни механизми:** междуинституционални работни групи, Комитет за наблюдение, участие на представители от различни управляващи органи, двустранни срещи между министерства за избягване на припокривания, споделени бази данни и системи за мониторинг
- ❖ **Основни принципи:** взаимно допълване, избягване на дублиране, увеличаване на ефективността и въздействието на финансирането

Съгласуваност при реакция на кризи (войната в Украйна):

- ⑩ Координация с ОП „Околна среда“, ОП „Развитие на човешките ресурси“, ОП „Иновации“, ОП „Добро управление“ и Фондът за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица
- ⑩ Примери: подкрепа за настаняване, храна и интеграция на украински бежанци

ОП „Развитие на човешките ресурси“

- ⑩ Най-сходни цели с ФУМИ
- ⑩ Дейности за включване на мигранти в образование, заетост и услуги
- ⑩ Ясно разграничаване на мерки (ОП РЧР изключва дейности по убежище/интеграция на граждани на трети държави)

Примери за координирани проекти

- ⑩ Национална мрежа EURES
- ⑩ Обучение и ограмотяване на възрастни
- ⑩ Интегрирани услуги от АЗ и АСП
- ⑩ Проект „Работа“ за уязвими групи

/ **Взаимно допълване**

Взаимно допълване с национални стратегии и програми

ФУМИ е съгласуван с:

- ❖ Национални стратегии за миграция, убежище и интеграция (2011–2020, 2015–2020)
- ❖ Националната стратегия за интеграция на ЛПМЗ (2014–2020)
- ❖ Стратегическата програма за интегрирано връщане (2011–2013)

ФУМИ прави конкретни допълнения посредством подобряване на процедурите по убежище и условията за прием, интеграционни мерки (езиково обучение, достъп до образование и заетост), доброволно връщане и реинтеграция на мигранти, подкрепа за уязвими групи (напр. непридружени непълнолетни) и подобряване на капацитета на националните органи.

Взаимно допълване с други фондове и механизми

Установява се връзка на ФУМИ с норвежкия финансов механизъм „Вътрешни работи“:

- ❖ **Общи цели:** управление на миграцията, капацитет на институциите
- ❖ **Разлики:** ФУМИ е с фокус върху миграция и убежище, докато Норвежкият механизъм също акцентира върху правоприлагане и превенция на престъпността

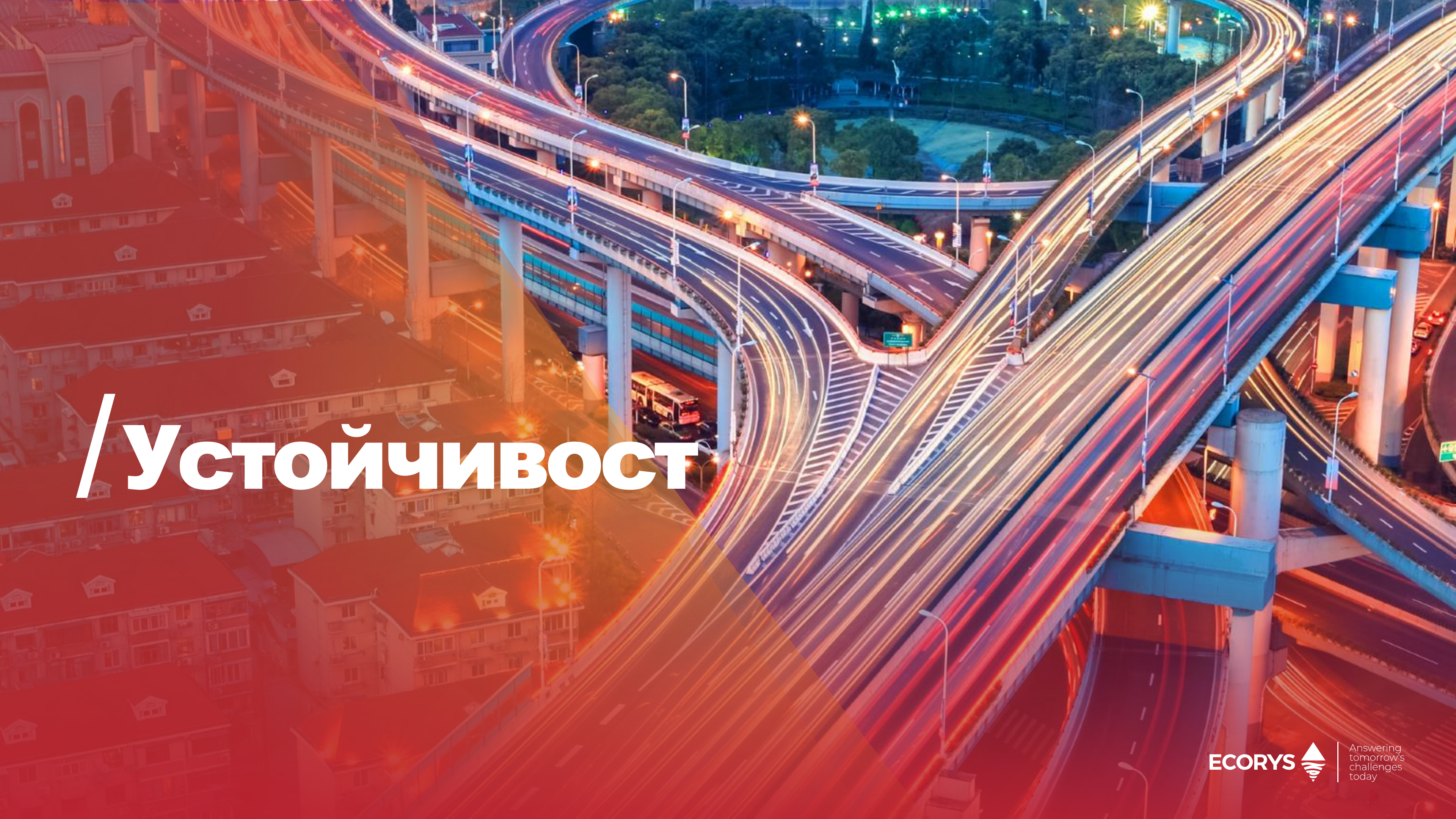
Механизми за координация и избягване на припокриване:

- ❖ Тематични работни групи и мониторингови комитети
- ❖ Централизирана информационна система ИСУН 2020
- ❖ Ясно разпределение на отговорности и финансиране
- ❖ Редовен мониторинг, одити и координационни срещи

/ Добавена стойност от ЕС

Справедливи и ефективни стратегии за връщане

- ❖ **Подкрепа в отговор на кризи:** реакция на миграционната криза и засилен миграционен натиск (2015–2017) и засилена роля на България като външна граница на ЕС
- ❖ **Институционален капацитет и политики:** обучения и инициативи за публични/НПО структури, законодателни реформи и устойчиви политики в сферата на миграцията
- ❖ **Подобрени условия за прием и интеграция:** модернизация на центрове за настаняване и достъп до образование, здравеопазване, социални услуги
- ❖ **Връщане и реинтеграция:** подкрепа за доброволно и принудително връщане, по-добра координация със страни на произход
- ❖ **ЕС солидарност и сътрудничество:** съгласуване с европейски стандарти и добри практики, подобро сътрудничество с други държави членки и ЕС агенции
- ❖ **Спешна помощ и адаптивност:** навременна реакция при спешни нужди чрез преразпределяне на бюджета, укрепване на капацитета за прием и регистрация в кризи
- ❖ **Стратегическо въздействие:** подобрени механизми за финансиране и отчетност, избягване на дублиране на дейности, повишена ефективност и прозрачност
- ❖ **Устойчивост и ЕС ползи:** намаляване на миграционния натиск към ЕС, гарантиране на човешки права и сигурност на външните граници, засилено връщане на незаконни мигранти

/Устойчивост

Устойчивост на ФУМИ в България

Устойчивост на резултатите от проектите (2014–2020):

- ❖ Институционалните бенефициенти (държавни органи) са гаранция за продължаване на ефектите – инфраструктура, капацитет, ресурси
- ❖ НПО-тата имат способност да мобилизират финансиране и продължават дейностите в социалната и правна сфера

Основни мерки за устойчивост:

- ❖ Интегриране на устойчивостта в програмирането и оценяването на проектите
- ❖ Укрепване на административен капацитет и междуинституционално сътрудничество
- ❖ Обновяване на инфраструктурата и услуги за интеграция
- ❖ Създаване на стабилна законодателна рамка (напр. достъп до пазара на труда, образование, механизъм за работа с деца)

Мониторинг и проследяване:

- ❖ Установени критерии за устойчивост при подбор на проекти
- ❖ Необходимост от по-добра отчетност и мониторинг на дълготрайните ефекти

Опростяване и намаляване на административната тежест

Опростяване и намаляване на административната тежест

Въведени мерки от отговорния орган:

- ❖ Използване на **Информационната система за управление и мониторинг (ИСУН 2020)** за електронни кандидатствания и доклади
- ❖ Национални правила за допустимост на разходите
- ❖ Подготвени и публикувани **насоки за бенефициентите**

Опростени варианти за разходи:

- ❖ Ограничено приложение – основно за „Връщане“
- ❖ Възможност за разширение – езикови курсове, социална, правна и психологическа помощ

/Поуки и препоръки

Извлечени поуки и препоръки

Мониторинг и оценка

- ❖ Недостатъци в оценката на дългосрочното въздействие
- ❖ Препоръка: Създаване на стабилна рамка с SMART индикатори и извънИСУН докладване

Устойчивост на резултатите

- ❖ Недостатъчна отчетност за устойчивост
- ❖ Препоръка: Задължителни планове за устойчивост, обучение за бенефициенти, последващи оценки

Административни процедури

- ❖ Сложни процеси за бенефициенти
- ❖ Препоръка: Опростяване на кандидатстването и повече подкрепа за НПО и малки организации

Изграждане на капацитет

- ❖ Неясно въздействие от обученията
- ❖ Препоръка: Целеви обучения и включване на местни власти и НПО, с последващи измервания

Интеграция на граждани на трети страни

- ❖ Липса на координация с местните общности
- ❖ Препоръка: Повече финансиране към менторски програми, партньорства и достъп до услуги

Институционален капацитет

- ❖ Текучество и слаб капацитет
- ❖ Инвестиции в задържане на кадри, професионално развитие и въвеждащи програми

Answering
tomorrow's
challenges
today

Благодаря за вниманието!